
NOVA POSONIENSIA
XII.

NOVA
POSONIENSIA
XII.

A pozsonyi magyar tanszék tanulmánykötete

2022
Szenci Molnár Albert Egyesület

A pozsonyi magyar tanszék tanulmánykötete
Zborník štúdií Katedry maďarského jazyka a literatúry FiF UK

Szenci Molnár Albert Egyesület, 2022

Szerkesztette: Misad Katalin és Csehy Zoltán

Redigovoli: Katalin Misad a Zoltán Csehy

Lektorálta:

Németh Zoltán (Uniwersytet Warszawski, Warsava)

Simon Szabolcs (Selye János Egyetem, Komárom)

Recenzenti:

Zoltán Németh (Uniwersytet Warszawski, Warsava)

Szabolcs Simon (Univerzita J. Selyeho, Komárno)

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület.

Vydalo Združenie Alberta Molnára Szenciho.

Első kiadás.

Prvé vydanie.

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület, Pozsony, 2022. Grafikai elrendezés és nyomdai előkészítés Vydavateľstvo Univerzity Komenského v Bratislave.

Nyomtatás Polygrafické stredisko Univerzity Komenského v Bratislave

Vydalo Združenie Alberta Molnára Szenciho, Bratislava, 2022. Grafická

úprava a príprava do tlače Vydavateľstvo Univerzity Komenského v Bratislave

Vytlačilo Polygrafické stredisko Univerzity Komenského v Bratislave

@ Authors, 2022

ISBN 978-80-973425-9-3

LECTORI SALUTEM!

Immár tizenkettedik alkalommal jelenik meg a pozsonyi magyar tanszék tanulmánykötete. Külön örömünkre szolgál, hogy a gyűjtemény címéhez méltón ismét pozsonyi újdonságokról, hírekről tudósíthatunk. A kötet elsődleges célja nem változott: továbbra is igyekszik dokumentálni a tanszéken zajló tudományos, művészeti és pedagógiai tevékenységet, hogy felmutassa annak legjobb eredményeit. Helyzetünkben adódóan kiemelt figyelemmel kísérjük és támogatjuk a szlovákiai magyarság sorsával kapcsolatos kutatásokat, a szlovák–magyar kapcsolatok és kölcsönhatások vizsgálatát, de mindezt az egyetemes tudomány hitével, szakmai szigorával és gazdag eszköztárával tesszük. Tanszékünk négy oktatási programja (magyar nyelvű kiadványszerkesztő képzés, magyar szakos tanárképzés, magyar irányú tolmácsolás, finn nyelvi és irodalmi képzés) a tudományterületek széles skáláját vonultatja fel, s épp ez a sokszínűség hat ösztönzőleg arra a csapatmunkára, melynek eredményei remélhetőleg folyamatos igényességgel mutatkoznak majd meg a jövőben is. A tanszék legújabb tanulmánykötete nem pusztán az oktatók műhelyéből kikerült tudományos dolgozatokat szándékozik felsorakoztatni, de helyet kapnak benne a doktoranduszok legjobb munkái is.

LECTORI SALUTEM!

Zborník štúdií Katedry maďarského jazyka a literatúry UK v Bratislave vychádza už po dvanásťkrát. Je pre nás potešením, že verní odkazu názvu zborníka Vás môžeme opakovane informovať o novinách týkajúcich sa našej vedeckej dielne. Primárnym cieľom zborníka štúdií je aj naďalej dokumentovať vedeckú, umeleckú a pedagogickú činnosť pracovníkov katedry a predstaviť najefektívnejšie výsledky našej práce. Vychádzajúc z nášho postavenia pozorne sledujeme tak prieskumy týkajúce sa života Maďarov na Slovensku ako aj výskumy v oblasti slovensko-maďarských vzťahov a vzájomných vplyvov, pričom naša vedecká činnosť je založená výlučne na odbornej spôsobilosti a viere v univerzálnu vedu. Všetky štyri študijné programy zabezpečené našou katedrou (maďarský jazyk – editorstvo a vydavateľská prax, maďarský jazyk a kultúra, učiteľstvo maďarského jazyka a literatúry, fínsky jazyk a kultúra) demonštrujú širokú škálu multidisciplinárnych vedeckých a odborných tém. Táto mnohofarebnosť vyžaduje aktívnu teamovú prácu a samozrejme efektívne a dôveryhodné výsledky. Dvanáste číslo zborníka predstavuje vedeckú činnosť pracovníkov katedry, ale svoje miesto v ňom našli aj najlepšie práce našich doktorandov.

NÁDOR ORSOLYA

A MAGYAR MINT TANÍTOTT NYELV¹

Annotáció: A világ nyelveinek többségét egyáltalán nem tanítják idegen nyelvként, egy fél tucat, főként Európában honos nyelv vált széles körben ismert és tanított nyelvvé, viszont a két véglet között számos olyan nyelv is található, amelyet évente csak néhány százan vagy néhány ezren választanak – a magyar is ide tartozik. Van, akit a kultúra, van, akit a nyelv rendszere érdekel, mások csak kihívást keresnek, és mivel a magyarról elterjedt, hogy „nehéz” nyelv, még ennek a motivációnak is megfelel. A tanulmány röviden áttekinti a tanított magyar nyelv színtereit az anyanyelvtől a származásnyelven keresztül az idegen nyelvig, majd felvázolja ennek a szakterületnek a 21. századi nyelvpedagógiai körülményeit.

Kulcsszavak: magyar nyelv, kevésbé tanított idegen nyelv, oktatástipológia, módszerek, mítoszok

Bevezetés

Senki sem tudja pontosan, hogy hány nyelvet beszélnek a világon. Csak megbecsülni lehet a számukat. Minimálisan 3500, maximálisan 7000-8000 nyelvről beszélhetünk – a szakirodalmak többsége 6000-6500 nyelvvél számol, amelyeknek csak egy töredéke, kb. 3%-a jelenik meg Európában. Az *Ethnologue* 2022. évi 25. kiadásában a szer-

---

¹ Köszönettel tartozom Schmidt Ildikó megjegyzéseirért.

---

kesztők 7151 élőnyelvet tüntetnek fel (<https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages>).

A magyar nyelv az Ethnologue rangsorában a 78. helyen áll, 12,6 millió anyanyelvi beszélővel. Ez a szám elfogadhatónak tűnik, bár akár nagyobb is lehet, mivel a nyugati diaszpórában élő, de az adott országban hivatalosan nem jelölt, magyar nyelvi gyökerekkel rendelkező, de nem elsőnyelvi beszélők létszámát nem tartalmazza. Emellett az adatbázis készítői csak azokra az önbevalláson alapuló, népszámlálási statisztikákra támaszkodhatnak, amelyeket az egyes országok közlésestnek. A fenti adat körülbelüli jellegét az is okozhatja, hogy a résztvevő egyének mit gondolnak az „anyanyelv” fogalmáról két- vagy többnyelvűként.

Témánk szempontjából további fontos kérdés a nyelvek taníthatósága idegen nyelvként. Ebből a szempontból három nagy csoportot lehet elkülöníteni: a széles körben tanított, a kevésbé választott nyelveket, valamint azokat, amelyeket egyáltalán nem tanítanak. Az első csoportba a több mint 7000 nyelvnek csak egy töredéke tartozik, az utóbbihoz pedig a többsége. A kettő közötti csoportban található a magyar nyelv is. Az Európában ismert 290 élőnyelv közül csak a valahol (országosan vagy regionálisan) hivatalos nyelveket tanítják, közülük egy, az angol rendelkezik a legtöbb nem anyanyelvű beszélővel: a fentebb már idézett adatbázis, az Ethnologue 2022. évi adatai szerint ez a szám 1,08 milliárd. Kétségtávolul angolul tanulnak a legtöbben: hasznossága a hétköznapi és hivatalos, üzleti nemzetközi kommunikációban, a tudományos eredmények közzétételében betöltött szerepe megkérdőjelezhetetlen. Ugyancsak népszerű a francia, a spanyol, a német, a portugál és az olasz nyelv is, persze az angoltól elmaradó mértékben. Az utóbbi kettő emellett többnyire nem tartozik az elsőként tanult idegen nyelvek közé. A többi, sztenderdizált és kodifikált európai hivatalos nyelv is helyet kap a tanított nyelvek között, de általában nem elsőként, hanem harmadikként, negyedikként választják. Van ezek között olyan, amelyet a szoros nyelvrokonság miatt könnyen tanulhatónak vélnék – ilyenek a szláv és a neolatin nyelvek, és van olyan is, amelyik a nyelvi és etnikai kisebbségek számára tanított államnyelv – ilyen például a szlovák, a cseh, a lengyel, a román, az ukrán és a magyar is, és van olyan is, amelyikről az terjedt el, hogy valódi kihívás a nyelvtanulónak – ide tartozik a magyar.

A következőkben a tanulmány bepillantást nyújt a magyarnak mint tanított nyelvnek az oktatástipológiai rendszerébe, a módszerekbe, a rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételekbe, majd rávilágít néhány olyan nyelvi sajátosságra, amelyeket hagyományosan nehéznek tartanak a nyelvtanulók.

1. A magyar mint tanított nyelv

A nyelvpedagógia – amint ezt Bárdos Jenő egy 2006-ban készült tanulmányában részletesen kifejti, sok szállal kötődik a nyelvtudomány egyes ágaihoz, így a lexikológiához és a lexikográfiához, a számítógépes nyelvészethez, a nyelvpolitikához és a nyelvi jogokhoz, a két- és többnyelvűség kutatásához, szociolingvisztikához, a pszicholingvisztikához, a kontrasztív nyelvészethez, a fordítástudományhoz, a pragmatikához és az interkulturális kommunikációhoz (Bárdos 2006: 9). Ezek a területek a nyelvészetben belül az alkalmazott nyelvtudományhoz tartoznak, bár az e területen is meghatározó erős differenciálódásnak köszönhetően a többségük már önálló tudománynak tekinti magát. A nyelvpedagógia is interdiszciplináris tudományág, amelyben helyet kap a nyelvtanítási elméletek diakrón és a szinkrón szemléletű leírása, a tantervek, tananyagok készítésének elvi kérdései és összeállításuk alapelvei, a nyelvi szintek és az ezekhez tartozó kompetenciák meghatározása, a nyelvi tesztelés, a hétköznapi kommunikáció és a szaknyelv tartalmának felépítése, az oktatás környezetének, személyi és tárgyi feltételeinek, technológiájának kutatása. Ehhez azonban számos más tudományterületre is szükség van, így például a pszichológiára, a szociológiára, az irodalomtudományra, a művészettudományokra éppúgy, mint szükség esetén, például a szaknyelvi tananyagok összeállításához az orvostudományra, a közgazdasági és műszaki tudományokra. Az utóbbi területről az elmúlt néhány évben egyre fontosabb szerepet kap az informatika, ezen belül a nyelvpedagógiában kulcsszerepet betöltő oktatásinformatika (Ollé János et al. 2016, Dringó-Horváth et al. 2020), hiszen a távoktatás, a blended learning vagy egyszerűen a távolléti formában tartott órák online tananyagai nem jöhettek volna létre e tudományközi kapcsolatok nélkül. A nyelvtanulók ma már nem elégszenek meg a színes, jól felépített tankönyvekkel, ha-

---

nem hang- és videóanyagokat várnak, emellett önállóan használható, önellenőrzésre is alkalmas szótanító, beszédhelyzeteket, grammatikai gyakorlást segítő számítógépes vagy telefonos applikációkat akarnak. Ez a komplexitás valószínűleg befolyásolja azt a döntést, hogy két-három ugyanolyan elterjedtségű, kevésbé ismert nyelv közül melyiket fogják választani – hacsak nincs egyéb körülmény, például a munkavállalás egy adott országban felülírhatja az általános elvárásokat. A magyar nyelv elektronikus környezetben való tanításának áttekintését legutóbb Zajacz Zita (2021) végezte el, az utóbbi két évben a pandémia idején kialakult nyelvpedagógiai körülmények hatását pedig Borsos Levente és Kruzslíc Tamás (2022) mérte fel.

A nyelvpedagógia fentebb vázolt tudományos hálózata a magyarnak mint anyanyelvnek és mint idegen nyelvnek a tanításában is szerepet kap. A pszichológia, a fordítástudomány, az interkulturális kommunikáció, sőt a mérések területén még az alkalmazott matematika is évtizedek óta jelen van a nyelvpedagógiában. E szakterület folyóirataiban, így a *Modern Nyelvtanítás*, a műszaki egyetem *Folia Practico Linguistica*, a közgazdaságtudományi egyetem *Nyelvpedagógiai Írások*, a Nemzetközi Előkészítő Intézet *Intézeti Szemle* című periodikájában már a nyolcvanas években olyan írások jelentek meg, amelyek igazolják a nyelvpedagógia jellemzőit, tudományközi kapcsolatait a nem anyanyelvűeknek tanított magyar esetében is. (Sajnos a magyar mint idegen nyelv tanításának, különösen pedig a szaknyelvi oktatás e szakaszából már csak a Modern Nyelvtanítás maradt meg.) Erről a korszakról a Nádor Orsolya és Giay Béla szerkesztésében megjelent *Ajánló bibliográfia a magyar mint idegen nyelv tanulmányozásához* című kiadvány tájékoztat részletesen (Nádor–Giay 1990). A későbbiekben pedig a 2000-től megjelenő pécsi *Hungarológiai Évkönyv*, valamint 2005-től a *THL2*, az azóta megszűnt Balassi Intézet periodikája foglalkozik leginkább a magyar mint idegen és mint származásnyelv nyelvpedagógiájával. A nyelvtanárok számára nélkülözhetetlen szakdidaktikai, leíró, funkcionális és történeti nyelvészeti tudnivalókat, a kultúra átadásának nyelvpedagógiai háttérismereteit a Károli Gáspár Református Egyetem „Magyarnyelv-tanári segédkönyvek” című 20 részes könyvsorozata foglalja össze.

---

2. Oktatástipológiai és általános nyelvpedagógiai szempontok

Amikor egy nyelvet nyelvpedagógiai oldalról vizsgálunk, akkor a következő szempontokat érdemes figyelembe venni: a környezetet, a nyelvtanuló célját, motivációit, valamint a cél eléréséhez rendelkezésre álló feltételeket, különösképpen a szakképzett nyelvtanárokat és az elvárásoknak megfelelő tananyagokat. A kevésbé választott idegen nyelvek közös sajátosságai közé tartozik az is, hogy nehéz fenntartani a motivációt, szinte elkerülhetetlen, hogy a középszintre megfelelődjön a diáklétszám, emellett a nyelvtanárok többsége anyanyelvű, aki vagy kap megfelelő felkészítést erre a feladatra, vagy nem. A magyar mint idegen nyelv tanárok képzése 1983 óta folyamatos, bár a hivatalos oktatáspolitikai támogatás e téren meglehetősen ingadozó (Bándli 2017, Nádor 2017).

2.1. Milyen környezetben és milyen céllal foglalkozik a nyelvtanuló a nyelvvel?

- a) Anyanyelvüként, absztrakt fogalmak megtanulásával tudatosítja a nyelv rendszerét az iskolai nyelvtanórán – jellemzően ez gyermekkorban történik a tömböt alkotó nyelvközösség (magyarországi és a szomszédos országok magyar kisebbségei), ugyanakkor megjelenik az újonnan kivándorolt közösségeknél is, akik még nem döntöttek a maradásról, vagy még inkább akkor, amikor már a visszaköltözésről döntöttek², és emiatt próbálnak egyensúlyt találni a befogadó ország és a kibocsátó ország iskolarendszere, anyanyelvi követelményei között. Az ő számukra a belső szervezéssel létrejött hétvégi iskolák jelenthetik az intézményes kereteket – ugyanakkor az kérdés, hogy a hagyományörzés és a nyelvfenntartás mellett van-e még ereje a pedagógusoknak a nyelvvel éppen csak ismerkedők tanítására. Ezzel a témakörrel, a száрма-

---

² Schmidt Ildikó szóbeli közlése nyomán.

---

zásnyelvi tudásszerkezet sajátosságaival jelenleg Maróti Orsolya foglalkozik behatóan (egyebek között: Maróti 2018, 2021).

- b) Az anyanyelv egy sajátos változataként, ún. *örökségi- vagy származásnyelvként* ismerkedhet meg a tanuló felmenői nyelvvel és kultúrájával a tömb-nyelvközösség földrajzi határain kívül. Ez két forrásnyelvi helyszínen is lehetséges, *diaszpórában* és *szórványban*. Az előbbi az egyéni döntés következményeképpen kivándoroltak második, harmadik nemzedékére, az utóbbi pedig azokra a kisebbségben élőkre használható terminus, akiket úgy vesz körül egy másik nyelvi környezet, hogy nem költöztek el más országba, csak távol élnek a tömbkisebbségüktől és az anyanyelvi környezettől.
- c) Valamilyen egyéni motiváció (munkavállalás, bevándorlás, tanulás, családi, baráti kapcsolatok, szakmai, kulturális érdeklődés, turizmus stb.) is elvezetheti egy nyelvtanfolyamra. Ebben az esetben *idegen nyelvként* tanulja – ez bármilyen életkorban, célnyelvi és forrásnyelvi környezetben egyaránt lehetséges. A keretet a nyelvviskolai típusú szervezetek vagy a magán nyelvoktatás biztosíthatja.
- d) Az idegen nyelvi forma egyik sajátos változata a *környezetnyelv*, amire mind a nyelvi környezetben megvalósuló spontán elsajátítás, mind a másodnyelvi tanulás jellemző. A célnyelvet beszélő közösség folyamatosan hat a nyelvtanulóra, segíti az utánzáson alapuló elsajátítást, majd később az elsajátított ismeretek rendszerezését, tervezett formában, iskolai keretek közötti bővítését – ez utóbbi már egyértelműen tanulás. Ennek a típusnak a különlegessége a helyi nyelvváltozat beépülése a nem-anyanyelvű beszélő nyelvhasználatába.

A magyar mint idegen nyelv didaktikájában sokáig élesen elkülönült a célnyelvi és a forrásnyelvi környezetben történő tanulás, azonban mára ezek egyre közelebb kerülnek egymáshoz. A nyelvtanuló már nemcsak a célnyelvi országban szerezhethet megbízható ismereteket a mindennapi beszélt és írott (sőt az írott-beszélt) nyelvhasználatról, az autentikus kiejtést és a beszédfordulatokat már nemcsak egy idealizált beszélőközösség hangját elképzelt párbeszédként vagy narratív szöveggként rögzítő magnetofonszalagról hallhatja, hanem az internet segítségével, a virtuális térben be is kapcsolódhat a nyelvközösség mindennapjaiba. Sok nyelvtanuló életét keserítették meg azok a tankönyvek, amelyek egy a szerző által elképzelt, meglehetősen letisz-

tult nyelvi világot közvetítettek, de a való élettől igen messze voltak, és a nyelvi-kulturális szempontból releváns tanulást, az anyanyelvi beszélők által is természetesnek elfogadott kommunikatív kompetencia létrejöttét nem segítették. Inkább a grammatikai tudatosításra helyezték a hangsúlyt még a hetvenes években is, amikor a népszerű idegen nyelvek tanításában már a kommunikatív szempontok érvényesültek. Ma már szerencsére többnyire nem ez a helyzet, de egy tan könyv „tanulhatósága” ma is nagymértékben függ a szerzők szakmai ismereteitől, más idegennyelvek tananyagaiban való tájékozottságától, és nem utolsó sorban a saját nyelvtanulói tapasztalataitól.

	ANYANYELV	SZÁRMAZÁSNYELV (SZÓRVÁNYNYELV)	IDEGEN NYELV	KÖRNYEZET- NYELV
a társadalmi környezet jellemzői	többségi (biztonságban) / őshonos kisebbségi (a politikai környezettől és a közösség vitalitásától függően biztonságban)	bevándorolt (diaszpóra) szórványközösség; jellemző a másodnyelvi dominancia térnyerése és a nyelvcsere	egyéni választás, nem jellemző a társadalmi csoport (kivéve a külföldi egyetemi hallgatókat)	ha a kisebbség relatív többséget alkot és a politika támogatja; ha valaki letelepedési szándékkal, másodnyelvként tanul
presztízis és használati kör	magas a belső presztízis, teljes a használati kör szóban és írásban; kisebbségi környezetben a nyelvpolitikai környezettől függ ez a két tényező	a belső presztízis a közösség vitalitásától függ, a használati kör pedig a családi, szűk közösségi környezetre terjed ki	a presztízis és a hasznosság szorosan összefügg a nyelvtanulói céllal és motivációval (rövid tartózkodás >> alacsony presztízis; munkavállalási, letelepedési szándék >> magas presztízis)	a presztízis a társadalmi környezettől függ; a használati kört meghatározza, ha hagyományosan jellemző a többnyelvűség

kompetenciák	szóban és írásban teljesskörű kompetencia, amely kiterjed a dialektusokra, csoportnyelvekre, különféle stílusrétegekre is; kisebbségi anyanyelvi beszélők esetében jellemzők a kontaktusjelenségek	a szóbeli és írásbeli kompetenciák közül az utóbbi gyorsan leépül (vagy létre sem jön); az idősebb nemzedéknél jellemző lehet az otthonról hozott dialektus; a kontaktusjelenségek a befogadó ország nyelvéből	korlátozott kompetenciák, amelyek a 6+3 nyelvi szinttel leírhatók; jellemzők az anyanyelvi, valamint a korábban tanult más idegennyelvi kontaktusok	korlátozott kompetenciák, amelyek a 6+3 nyelvi szinttel leírhatók; a szóbeliség kompetenciái elsődlegesek; az együttélő nyelvek és dialektusok kontaktusjelenségei jellemzők
--------------	--	--	---	--

2.2. A hasznosság kérdése

A bevezetőben említettem, hogy a Földön jelenleg ismert több ezer nyelvnek csak egy töredéke alkalmas arra, hogy akár anyanyelvként, akár örökségi nyelvként, akár idegen nyelvként tanítsák, mivel nincs sztenderdizált, kodifikált változatuk, sőt igen sok írásbeliség nélküli nyelvet is számontartunk. Mindegyiknek megvan persze a funkciója, sőt valószínű, hogy szükség esetén minden nyelvnek lehet tanulója. A döntő kérdés az, hogy szabadon választhat-e a tanulni vágyó egyén nyelvet, vagy kényszerből tanulja. Ha ő maga dönthet egy nyelv tanulásáról, akkor választja, ha van számára közvetlen hasznossága. A nyelvtanulók száma nagyon nehezen meghatározható, mert leginkább csak arról vannak adatok, hogy intézményes keretek között évente hányan tanulják. A magyar esetében ez jelenleg évente átlagosan 4500-5000 közötti aktív tanulót jelent, de több százan lehetnek, akik szórványban vagy diaszpórában csak időszakosan látogatják a hétvégi foglalkozásokat, vagy magánoktatásban tanulnak. A magyar tehát a kevéssé választott idegen nyelvek közé tartozik, és szemben a legszélesebb körben tanult nyelvekkel, az angollal és a franciával, igen kevesen jutnak el a mesterfokú nyelvhasználó (C1 és C2) szintjére – vagy másképpen: kevesen érik el a felsőfokú nyelvtudást.

Ma a nyelvtanuló legfőbb célja az, hogy megfelelően tudjon kommunikálni az anyanyelvi beszélőkkel, vagy azokkal, akik hozzá hasonlóan idegen nyelvként tanulják a választott nyelvet: megértse, amit mondanak neki, vagy amit olvas, illetve jól szerkesztett, kulturális szempontból is releváns közlésekre, szövegalkotásra legyen képes. Ezek a képességek nyelvi szintekbe rendezhetők, és viszonylag pontosan leírhatók.

A kevéssé választottság okait vizsgálva gondolhatunk arra, hogy az ide sorolható nyelvek nem töltötték be a gyarmatokon másodnyelvi funkciót. Ugyanakkor beleütközünk a probléma egy másik aspektusába is: ha igaz az a mítosz, hogy a magyarok nem tudnak idegen nyelveket, akkor a nyelvtanulónak kellene ezt áthidalnia, hiszen boldogulni akar a célnyelv területén. De valószínűleg ez nem így van: a rendszerváltás után született magyarországi fiatalok sokszor első osztálytól tanulnak angolul vagy németül, esetleg franciául, sokan két nyelvből érettségiznek, előtte nyelvvizsgát is tesznek, az egyetemeken folytathatják a nyelvtanulást, a diploma átvételének feltétele az igazolt nyelvtudás, bár az utóbbi néhány évben ettől eltekintett az oktatási kormányzat. Fontos, hogy itt a dokumentált nyelvtudásról van szó – nálunk a nyelvtudás akkor nyelvtudás, ha papír is van róla – nem arról, hogy valaki képes-e a tanult nyelven legalább alapszinten boldogulni célnyelvi körülmények között. A nyelvtanítás pedig a kommunikatív kompetencia kialakítására törekszik minden élő idegen nyelv esetében. A közoktatást sok és jogos kritika éri az idegen nyelv tanításának hatékonyságával kapcsolatban, de azt nem mondhatjuk, hogy „a magyarok” ne tudnának idegen nyelveket.

Lassan felzárkózik ehhez a hasznos célhoz a magyar kisebbségek számára kötelező államnyelvtanítás is. Itt a probléma gyökere abban keresendő, hogy évtizedeken át nem idegen nyelvként vagy környezetnyelvként próbálták tanítani – tehát nem a mindennapokban használható tudás, a hozzáadó kétnyelvűség elérése volt a cél, hanem a mindenkori többségi politika elvárásának teljesítése. Több kutatás is foglalkozott a hatékonyság, a társadalmi hasznosság, az elfogadottság, a tanulási hajlandóság kérdéseivel. Az egyik átfogó áttekintés ezek közül a Vančo Ildikó és Kozmács István szerkesztésében Nyit-rán megjelent *„Nyelvtanulás – nyelvtanítás. Fókuszban az államnyelv oktatása kisebbségek számára”* című tanulmánykötet (Vančo–Koz-

---

mács szerk. 2015). Ebben Tódor Erika Mária azt írja, hogy „a román nem-anyanyelvként való oktatása sajátos didaktikai megközelítést feltételez, ami nem lehet azonos sem az anyanyelvi, sem az idegen nyelvi szemléletmóddal, hanem a kettő kreatív ötvözete kell, hogy legyen. A nem-anyanyelvi szemléletmód olyan rendezőelvként definiálható, mely a különböző nyelvi és kulturális helyzetekben úja és újra értelmezhető és alkalmazható” (Tódor 2015: 26). A magyar esetében ezek a kérdések már a 19. századi államnyelvtanítás során kibontakozó szakmai vitákban is felmerültek (Sólyom 2006, Nádor 2020), amikor a pedagógia a céloknak megfelelő, hatékony módszerek után kutatott. A cél az volt, hogy az elemi iskolát végzettek képesek legyenek szóban és írásban megértetni magukat, ezért ennek megfelelően alakították a tankönyvek tartalmát, használták a tanuló anyanyelvét – pontosabban anyanyelvjárását a nyelvórákon mint közvetítőnyelvet. Az elmélet, a nyelvpedagógiai irányelvek megfelelték a második nyelv tanítási követelményeinek, azonban nem voltak szakképzett tanárok, sőt olyanok is kevesen voltak, akik nem anyanyelvüként tudták volna a magyart tanítani a nemzetiségi népiskolákban. Közelebről pedig, a 20. század utolsó harmadából tanulságosak lehetnének a vajdasági környezetnyelv-tanítási módszerek is (Bagi 1988, Horváth 1990), de úgy tűnik, hogy ezek a tapasztalatok, módszerek egyelőre nincsenek az oktatáskutatók látókörében.

2.3. Mit kell tudnia egy nyelvtanulónak?

Az általános, a nyelvi funkciókat alapul vevő, kommunikatív központú szempontrendszer egyes elemeit a Közös Európai Referenciakeret (közismert rövidítéssel: KER) kompetenciamutatói írják le.³ Azonban a magyar esetében szükség volt számos kiegészítésre, pontosításra is. Erre egy fontos próbálkozás, a Küszöbszint című kiadvány (Aradi–Erdős–Sturcz 2002) hívta fel a figyelmet, amely lényegében a B1 szint, az ún. „Threshold level” alkalmazása volt a magyar mint

---

³ Közös Európai Referenciakeret 2002 - magyar változat (gov.hu)

---

idegen nyelvre. Még nagyon ismeretlen volt ez a terület, a nyelvtanároktól idegen volt a KER szemlélete és módszertana is, ezért ennek a munkának is vannak vitatható pontjai, amire több bíráló, így például Szili Katalin rámutat. Szili 2014-ben megjelent tanulmányában találóan a mitológiai Prokrasztész-ágyhoz hasonlítja azt a módot, ahogyan a magyar nyelv egyes jelenségeit be kellene illeszteni a fenti, indoeurópai nyelvekre, de főleg az angolra szabott keretbe: felhívja a figyelmet arra, hogy nem érdemes minden javaslatot szó szerint elfogadni, hanem a nyelv sajátosságait, a nyelvi formák kommunikatív funkcióit is figyelembe véve, akár ki is lehet egészíteni, át is lehet írni az egyes kompetenciákhoz tartozó háttértudást, emellett érdemes alkalmazni a spirális szerkesztést mint didaktikai alapelvet is például a tankönyvírásnál, tanterv készítésnél.

A kevéssé választott nyelvek tanulói közül a legtöbben a minimum (A1) vagy az alapszintű (A2) tanfolyamokon találhatók. A tapasztalatok szerint ennek a létszámnak kicsit több mint a fele folytatja a küszöbszinten (B1) és még kevesebben iratkoznak be a B2 kurzusokra. (A differenciálást segíti, hogy az eredeti hat mellett három ún. kiegészítő szint is megjelenik: A2+, B1+ és B2+. Ezeket a legújabb tankönyvek is feltüntetik.) Az egyes nyelvi szintek elsajátításához az A1 és A2 szinten legalább 90-100 óra szükséges, a B1-hez 120-180 óra is kell, a B2, C1-hez viszont már ennek a duplája. Ha összeadjuk a számokat, akkor a kezdőponttól a C2 szint eléréséig legalább 960 óra szükséges, de sok tényező (óraszám, a tanuló motivációja, életkora stb.) figyelembevételével akár az 1400 órát is elérheti – és ez csak a tanórák száma.⁴ Érdekes, hogy ezek a számok nagyságrendben megfelelnek a legtöbben választott nyelvek, az angol, a német és a francia tanulására fordított óraszámoknak.⁵ Ezt a jelenleg forgalomban lévő tankönyvek közül Pelcz Katalin és Szita Szilvia MagyarOK tankönyvsorozata veszi legteljesebb mértékben figyelembe.

---

⁴ Egy példa a teljes, szintek szerinti tanterv-rendszerű felépítésre: A (kormányhivatal.hu). Ezt a legrégebbi magyarnyelv-oktató műhely, a Debreceni Nyári Egyetem munkatársai készítették.

⁵ Vö. Nyelvtanulás: Mennyi idő alatt tanulhattok meg egy új nyelvet? - EDU-LINE.hu

---

Sokszor felmerül a kérdés a kezdő tanárok részéről, hogy mit és milyen sorrendben érdemes tanítani. Ez az a kérdés, amire csak hozzávetőleges választ lehet adni, hiszen vannak olyan elemek, amelyeknek a magyartanítás több évszázados tapasztalata már kijelölte a helyét – ilyen a magánhangzó-harmónia, amire már az első ragok tanításával egyidőben sor kerül, majd vissza-visszatér minden később tanított toldaléknál; vagy az a tény, hogy a határozatlan igeragozás tanítása megelőzi a határozott ragozást, a kettő között pedig ott kell lennie a tárgyragnak (vö. Misad 2019: 217–218). Vannak eltérések abban a vonatkozásban például, hogy a többes szám vagy a tárgyrag milyen sorrendben szerepeljen a tananyagokban, és ilyenkor többnyire a funkcionális, kommunikatív szerep lesz a döntő szempont. Ugyancsak nehéz eldönteni, hogy a kommunikációs szempontból erősen terhelt felszólító módot mikor kezdjük el tudatosítani – viszont a gyakorlat ebben az esetben indokolja a felszólító formát tartalmazó formulaszerű elemek folyamatos tanítását addig is, amíg magára a grammatikai anyagra sor nem kerül. A magyar egy morfológiailag gazdag nyelv, ami azt jelenti, hogy szükség van a nyelvtani tudatosításra, az egyes grammatikai elemek funkciójának, egymásra épülésének, bővülésének (pl. az említett felszólító módú igealakok szerepe a függőbeszédben, vagy az igeekötők jelentése, szerepe, helye a mondatban) tárgyalására, különben egy mozaikos, működésképtelen álnyelvtudás lesz a nyelvtanuló osztályrésze. A magyarnál is voltak, sőt ma is vannak ilyen kísérletek, de ezek nem hoznak valódi nyelvtudást: érdemes megnézni az egyes nyelvi szintek leírását, vagy akár az ezek alapján készült tankönyveket, ott pontosan megtalálható nemcsak a szituáció, a lexika, hanem az ezek használatához szükséges grammatikai ismeretek csoportja is.

A legnépszerűbb tankönyvek, így Szita Szilvia és Pelcz Katalin A1-től B2+ szintig készült *MagyarOK* című sorozata és ennek számos kiegészítő, készségfejlesztő füzet, gazdag honlapja Durst Péter *Lépe-senként magyarul* 1. és 2. része, valamint a könyvet kiegészítő honlap, Gyöngyösi Livia és Hetesy Bálint 2009 óta több átdolgozást és kiadást megért, sokat tökéletesedett *Jó reggelt kívánok! Tanuljunk együtt magyarul!* és *Jó napot kívánok! Tanuljunk együtt magyarul!* című tankönyvei, vagy a Debreceni Nyári Egyetem *Hungarolingua*-sorozata és kiegészítő, készségfejlesztő könyvei már kivétel nélkül a kommu-

---

nikatív kompetencia fejlesztését célozzák. Ezek a könyvek a felnőtt közönségnek szólnak, ugyanakkor már régen nem gondolhatjuk azt a magyar mint idegen és mint környezetnyelv tanításáról, hogy a célcsoport a fiatal felnőttek köréből kerül ki, hiszen a közoktatásban is egyre nagyobb igény mutatkozik a nyelvtanulásra – nem a nemzetiségek körében, hanem a Magyarországra menekültként vagy munkavállalóként érkező szülők gyermekei tanulják, valamint az orosz - ukrán háború kitörése előtt Ukrajnában, a kárpátaljai nem magyar tannyelvű iskolákban választható második idegennyelv lett a magyar. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola oktatói kidolgozták a felmenő rendszerű tanterveket, és elkészült az első tankönyv is. Gyermekek számára készült a *Kiliki a Földön* munkáltató tankönyv 1. és 2. része, valamint a *Balassi-füzetek* és legutóbb a *Zahra és Zia az Eperfa iskolában* című olvasókönyv és munkafüzet.

3. Tényleg nehéz nyelv-e a magyar?

Aki már próbált idegen nyelvet tanulni, az első tanári jótanácsok között megtalálja, hogy naponta legalább fél órát foglalkozzon a nyelvvel a tanórán kívül is. Ha ezt nem fogadja meg, a világ legkönnyebb nyelve (ha van egyáltalán ilyen) is nehéz lesz. Ezt a mítoszt nem kell táplálni. A magyar nyelv ugyan tipológiai szempontból és szókincsét tekintve sem mutat közvetlen és teljes hasonlóságot más nyelvekkel, nem olyan könnyű az átjárás a magyar és más nyelvek között, mint például a neolatin vagy a szláv nyelvek között, de azért mégis vannak ilyen kapaszkodók. Igaz, hogy nem nevesítjük a névszói esetrendszerünket és nem foglaljuk táblázatba, de a névszóragokat megtanítjuk, a ragok pedig ismerősek a szláv nyelveket beszélőknek is. A tárgy fogalma is ismerős, a többes szám is. Az orosz nyelvben ugyancsak nincs létige a jelen idejű egyes és többes szám harmadik személyű mondatban. Vannak olyan nyelvek, amelyek a magyarhoz hasonló, fókuszpozíciós szórend alapján építik fel a mondataikat. A szókincsünk számos szláv, latin és német elemet tartalmaz, nem beszélve az angol eredetű nemzetközi szavakról. Ez csak néhány kiragadott példa abból a számtalanból, amivel a tanítás során találkozunk. Azonban

---

a tanárnak tisztában kell lennie azzal, hogy anyanyelvüként kívülről, a nyelvtanuló szemszögéből kell tudnia ránézni a nyelvre, fel kell ismernie azokat a kapcsolódási pontokat, amelyeket egy anyanyelvi beszélő nem tudatosan ugyan, de tökéletesen használ. Sőt, meg is kell magyaráznia, amihez a funkcionális tudáson túl sokszor nyelvtörténeti háttérismeretekre is szüksége van.⁶ Ha nem elég felkészült a tanár, és a több nyelvismerettel is rendelkező nyelvtanuló logikus kérdéseire megmagyarázhatatlan kivételekkel védekeznek, akkor tényleg nehéz – és nemcsak a magyar nyelv, hanem mindegyik.

Összefoglalás

A magyar mint tanított nyelv megjelenhet anyanyelvi környezetben – ez lehet az egynyelvű, magyarországi környezet, vagy a szomszédos országok azon magyar kisebbségei, akik nagyobb, összefüggő, falusi vagy városi településtömböt alkotnak, valamint idegen nyelvként is. A kettő között helyezkedik el a magyar mint örökségi nyelv, vagy más terminussal, a származásnyelv. Döntően a két- és többnyelvűség jellemzi a magyar nyelv oktatási környezetét – kivételt ez alól a magyarországi anyanyelvi környezet jelent.

A tanulmány nem foglalkozik az anyanyelvi kérdésekkel, mert a cél az volt, hogy bepillantást adjon egy kevésbé választott nyelv nyelvpedagógiai jellemzőibe, nem titkolva annak számos problémáját sem. Mivel ezeket a nyelveket alapvetően anyanyelvű tanárok tanítják, számukra az első kihívás az, hogy meg kell tanulniuk kívülről, a nyelvtanuló szemével ránézni a nyelvre, és választ kell adniuk olyan kérdésekre, amelyek egy anyanyelvi beszélő számára a korlátlan kommunikatív kompetencia részei, kérdésként fel sem merülnek. Például az átlagos magyar beszélők még az iskolai nyelvtanórákon tanultak birtokában sem tudnának olyan csoportokat alkotni az igékből,

---

⁶ A magyar mint idegen nyelv tanárai számára szükséges nyelvtörténeti ismereteket H. Varga Márta: *Rendhagyó nyelvtörténet* című könyve (2020) foglalja össze. Korábban Dömötör Adrienne (2007), Fancsaly Éva (2012) és Oszkó Beatrix (2019) is foglalkozott ezekkel a kérdésekkel.

---

amelyek alapján egy nem anyanyelvű megtanulhatja a múlt idő vagy a felszólító mód képzését. Sok jelenségre pedig egyszerűen rávágja az anyanyelvi beszélő, hogy ez kivétel, nincs rá szabály – miközben van, csak máshonnan lehet megfejteti a szabályszerűséget. Ezért hangsúlyozzuk minden lehetséges fórumon, hogy a magyar mint idegen nyelv tanítása az élő idegen nyelvhez tartozik, nem pedig az anyanyelvhez, és ez a funkcionális, szintekkel leírható kommunikatív kompetencia felőli megközelítést, valamint az idegen nyelvi nyelvpedagógiai eljárások alkalmazását igényli.

HIVATKOZÁSOK

- Aradi András–Erdős József–Sturcz Zoltán 2000. *Küszöbszint*. Budapest: Műegyetemi Távoktatási Központ.
- Bagi Ferenc 1988. *A magyar nyelv mint környezetnyelv tanításának főbb kérdései*. Újvidék: Magyar Nyelv Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete.
- Bándli Judit 2017. A műhely, ahol a magyar mint idegen nyelv szakmává vált. *THL2* 1–2: 13–27.
- Bárdos Jenő 2006. Módszertan vagy nyelvpedagógia? *THL2* 1–2: 5–14.
- Borsos Levente–Kruzslíc Tamás 2022. Digitális oktatási megoldások a magyar mint idegen nyelv tanításában – a COVID-19 járvány miatt kialakult távoktatás tanulságai. *Modern Nyelvoktatás* 1–2: 77–97.
- Dömötör Adrienne 2007. Nyelvtörténeti kérdések és válaszok a magyar mint idegen nyelv tanításában. *THL2* 1–2: 5–15.
- Dringó-Horváth Ida et al. 2020. *Az oktatásinformatika módszertana a felsőoktatásban*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem IKT Kutatóközpontja. https://btk.kre.hu/images/ikt/oktatasinformatika_a_felsooktatásban.pdf (2022. június 25-i letöltés)
- Ethnologue: Languages of the Word 2022. <https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages> (2022. június 25-i letöltés).
- Fancsaly Éva 2012. A magyar mint idegen nyelv tanítása és a nyelvtörténet. *Hungarológiai Évkönyv* 13: 22–28.
- H. Varga Márta 2020. *Rendhagyó nyelvtörténet*. Budapest: L'Harmattan–KRE.
- Horváth Mátyás 1990. *A magyar mint a társadalmi környezet nyelve tanításának módszertana*. Novi Sad–Újvidék: Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete.
- Maróti Orsolya 2018. A köztesnyelv és a származásnyelv viszonyáról. Származásnyelvi szemlélettel a közösség oktatás hatékonyságának javításáért. *THL2* 1–2: 36–66.
- Maróti Orsolya 2021. Ismeretlen, de nem idegen nyelv. A származásnyelvi tudásszerkezetről és oktatási helyzetről. Bándli Judit–Pap Andrea–Zajacz

-
- Zita (szerk.), *MID-KÖRKÉP. Magyar mint idegen nyelv. Oktatási helyzetek, módszertani tudnivalók*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 129–150.
- Misad Katalin 2019. *Nyelvhasználat kétnyelvű környezetben*. Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet–Gramma Nyelvi Iroda.
- Nádor Orsolya–Giay Béla szerk. 1990. Ajánló bibliográfia a magyar mint idegen nyelv tanulmányozásához 1945–1989. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. Budapest. Ajánló bibliográfia a magyar mint idegen nyelv tanulmányozásához, 1945-1988 [Magyar Elektronikus Könyvtár - MEK-11590] (2022. június 25-i letöltés)
- Nádor Orsolya 2017. Magyar mint idegen nyelv tanárok a tanárképzés hullámvasútján. *THL2* 1–2: 46–56.
- Nádor Orsolya 2020. Tanulók, motivációk, módszerek a kezdetektől a 18. század végéig. Nádor Orsolya (szerk.), *Régebbi és újabb nyelvoktatási módszerek*. Budapest: L'Harmattan–KRE. 46–70.
- Ollé János et al. 2016. *Oktatástervezés, digitális tartalomfejlesztés*. Eger: Líceum Kiadó.
- Oszkó Beatrix 2019. *Nyelvtörténet dióhéjban*. Budapest: L'Harmattan–KRE.
- Sólyom Réka 2006. A népiskolai magyartanítás módszereiről a Néptanítók Lapja (1894–1985) alapján. *THL2* 1–2: 102–112.
- Szili Katalin 2014. Prokrusztész-ágy, avagy a Közös Európai Referenciakeret. *THL2* 1–2: 5–14.
- Tódor Erika Mária 2015. Románnyelv-oktatás magyar tannyelvű iskolákban: tapasztalatok, tanulságok és kérdések. Vančo Ildikó–Kozmács István (szerk.), *Nyelvtanulás – nyelvtanítás. Fókuszban az államnyelv oktatása kisebbségek számára*. Nitra–Nyitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická Fakulta. 23–32.
- Vančo Ildikó–Kozmács István szerk. 2015. *Nyelvtanulás – nyelvtanítás. Fókuszban az államnyelv oktatása kisebbségek számára*. Nitra–Nyitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická Fakulta.
- Zajacz Zita 2021. A magyar mint idegen nyelv oktatásáról a digitális térben. Pillanatfelvétel. Bándli Judit–Pap Andrea–Zajacz Zita (szerk.), *MID-KÖRKÉP. Magyar mint idegen nyelv. Oktatási helyzetek, módszertani tudnivalók*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 151–185.

SUMMARY

The majority of the world's languages are not taught as foreign languages at all, with half a dozen languages, mostly indigenous to Europe, becoming widely known and taught. Between the two extremes there are many languages that are only chosen by a few hundred or a few thousand people a year. Hungarian is one of them. Some language learners are interested in the culture, some in the language system, others are just looking for a challenge. Hungarian is widely considered as a "difficult" language, it even meets this motivation. How correct this supposition? The paper briefly reviews the range of Hungarian taught, from mother tongue through language of Hungarian origin to foreign language, and then outlines the language pedagogical context of this field in the 21st century.

SUMMARY

The paper attempts to map the types of influences of Hasidism, this Eastern European Jewish movement on the Hungarian Jewish literature examined dominantly until to its rupture caused by the Holocaust. Basically two group of texts can be distinguished on this field: the first encompasses works related directly (adaptations) or indirectly (imitations) to authentic Hasidic stories, these products of religious folklore, as theirs literary elaborations. The Hasidic stories written by József Patai and Lajos Szabolcsi are representative examples of this group. The analysis also attempts to define the criteria for defining literary Hasidic stories in case of stories which does not have concrete pretext (so cannot be identify as adaptations), but operating with the characteristic narrative, typological, thematic, or motivational elements of Hasidic stories. As an example of this type serves certain stories written by Zoltán Nagy, Péter Ujvári and Károly Pap. The second group in the studied field encompasses works representing the Hasidic world. Defining characteristic Hasidic elements and influences within the literary presentation of the Eastern Jewish sociocultural environment is not without difficulty. In some cases, traces of Hasidism could be considered merely as accessories of the portraying of environment, while in other cases (e. g. Péter Ujvári, Illés Kaczér, Ivan Olbracht) they compose an integral part of the work. Memoir-like works depicting the traditional Jewish environment (József Patai, Markovits Rodion) are a special part of this type. The examination of Hasidic impact in these works must always start from the analysis of the function of these elements. Furthermore, it must take into account the regional embedding of the work, as well as the contexts and social discourses to which the Hasidic elements presented in the work are related.

SZERZŐINK

Csehy Zoltán

1973-ban született Pozsonyban. A pozsonyi Comenius Egyetemen szerzett magyar–latin szakos tanári oklevelet, majd a budapesti ELTE-n doktorált (PhD), illetve habilitált. Fő kutatási területe a reneszánsz-humanista és neolatin irodalom, az erotográfia, a queer irodalom, illetve a kortárs líra. Öt önálló monográfiája (A szöveg hermaphrodituszi teste, Parnassus biceps, Szodoma és környéke, Arctalanság, arcadás, arcrongálás, Aritmikus képzelet), több verskötete, számos önálló műfordításkötete (Petrarca, Beccadelli, Martialis, Sztratón, Pasolini, Petronius művei) jelent meg, rendszeresen publikál tanulmányokat magyar és olasz nyelven. Irodalmi tevékenységéért többek közt József Attila-díjban, tudományos munkásságáért az MTA Arany János-díjában, illetve az MTA BTK Erdődy Edit-díjában részesült. Elérhetősége: csehzyoltan@gmail.com

Dančo Jakab Veronika

1995-ben született Királyhelmeceen. A Nagykaposi Magyar Tannyelvű Gimnáziumban érettségizett. 2019-ben a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–történelem szakos tanári oklevelet szerzett. Jelenleg a kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének nappali tagozatos doktorandusza. Fő kutatási területe a szlovákiai magyar tannyelvű iskolákban folyó anyanyelvoktatás. Pozsonyban él. Elérhetősége: jakabova23@uniba.sk

Lanstyák István

Lanstyák István 1959-ben született Losoncon, Nógrádban. 1983-ban a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen magyar–angol szakos tanári oklevelet szerzett. 1989-től a pozsonyi Comenius Egyetem magyar tanszékének oktatója. Fő kutatási területe a magyar–szlovák nyelvérintkezés, de korábban nyelvjáráskutatással, anyanyelvi neveléssel, nyelvművelés-kritikával és nyelvpolitikával is foglalkozott, jelenleg pedig leginkább a nyelvalkítás, a lexikológia és a lexikográfia, valamint a bibliafordítás egyes területein folytat kutatásokat. A csallóközi Dunaszerdahelyen él. Címe: Nám. priateľstva 2171/36, 929 01 Dunajská Streda. Elérhetősége: istvan.lanstyak@uniba.sk

---

Misad Katalin

1961-ben született Dunaszerdahelyen. 1985-ben a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–szlovák szakos tanári oklevelet szerzett, később ugyanitt doktorált, majd habilitált. 1992-től a Comenius Egyetem magyar tanszékének oktatója, fő tárgyai a magyar leíró nyelvészet, a magyar helyesírás és a szakmódszertan. 2001-től a Gramma Nyelvi Iroda munkatársaként, 2015-től a Fórum Kisebbségkutató Intézet Gramma munkacsoportjának tagjaként is tevékenykedik. Fő kutatási területe a magyar–szlovák kétnyelvűség, emellett kisebbségi oktatási és helyesírási kérdésekkel is foglalkozik. Dunaszerdahelyen él. Elérhetősége: katarina.misadova@uniba.sk

Nádor Orsolya

1959-ben született Veszprémben. 1981-ben magyar–oroszlakos általános iskolai tanári, majd 1983-ban középiskolai magyar nyelv és irodalom szakos diplomát szerzett. 1988-ban doktorált mai magyar irodalomból az ELTE BTK-n. 1998-ban szerezte meg a Magyar Tudományos Akadémián nyelvtudományok kandidátusa fokozatot. 2002-ben a Pécsi Tudományegyetemen habilitált. 1998-tól a Károli Gáspár Református Egyetem oktatója. Vendégoktatóként dolgozott a brünni Masaryk Egyetemen, 2010-től öt évig a zágrábi hungarológiai tanszéken, 2018 szeptemberétől a Comenius Egyetem vendégtanára. Kutatási területei az alkalmazott nyelvészet, ezen belül a magyar mint idegen nyelv nyelvpedagógiája, hungarológiai és történeti vonatkozásai, valamint a nyelvpolitika története. A Modern Nyelvoktatás c. szakfolyóirat főszerkesztője. Elérhetősége: orsolya.katalin.nador@uniba.sk

Nagy Roland

1995-ben született. A somorjai Madách Imre Magyar Tanítási Nyelvű Gimnáziumban érettségizett. 2021-ben a Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén, kiadványszerkesztő szakon szerzett oklevelet. Fő kutatási területe az újságcikkekben felbukkanó befolyásolási szándék szövegtani és diskurzuselemzési megközelítése. Az Új Szó állandó munkatársa. Elérhetősége: roland.nagy@windowslive.com.

Panka Erzsébet

1978-ben született Budapesten. Egyetemi diplomáit az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerezte: 2004-ben finn szakos bölcsészként, 2005-ben magyar nyelv és irodalom szakos tanárként, 2006-ban pedig magyar mint idegen

---

nyelv szakos tanárként kapott MA oklevelet. Tanulmányaihoz kapcsolódóan többször is tanult Finnországban. Doktori értekezését az ELTE BTK Uráli nyelvészet és nyelvek doktori iskolájának programjában 2020 februárjában védte meg, finn nyelven írt doktori dolgozatának témája a finn tárgyesetek használatának elsajátítása volt. Fő kutatási területe a finn leíró nyelvészet, valamint a finn és a magyar nyelv oktatása külföldiek számára. 2012 óta finn–magyar műfordítással is foglalkozik. 2013 és 2020 között a budapesti Balassi Intézetben tanított magyar nyelvet külföldieknek. 2020-tól a pozsonyi Comenius Egyetem magyar tanszékének oktatója. Elérhetősége: zsoka.panka@gmail.com vagy pankal@uniba.sk

Sebők Szilárd

1989-ben született Galántán. A Galántai Kodály Zoltán Magyar Tanítási Nyelvű Gimnáziumban érettségizett. 2012-ben a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar–esztétika szakos tanári oklevelet, majd 2016-ban ugyanitt általános nyelvészetből doktorált. Fő kutatási területe a metanyelv, a nyelvreírás módszertana és a nyelvi ideológiák. Elérhetősége: szilardsebok@gmail.com

Száz Pál

1987-ben született Vágsellyén. A pozsonyi Színházművészeti Egyetem rendező-dramaturg szakán diplomázott 2013-ban. A pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom tanszékén doktorált, „A haszid, vérző Kisjézuska” – kultúraköziség és szövegköziség Borbély Szilárd műveiben című doktori disszertációját 2017-ben védte meg. A munka a Kijárat Kiadó gondozásában könyv alakban is megjelent. Kutatási területe a kortárs irodalom, a haszid kultúra és a magyar irodalom kapcsolata. Elérhetősége: szaz2@uniba.sk

---

TARTALOM

I.

Lanstyák István

Funkcióigés szerkezet és nyelvi ideológia.

A nyelvi aformalizmus és más nyelvi ideológiák szerepe
a funkcióigés szerkezetek helyességének és helyénvalóságának
megítélésében..... 7

Misad Katalin

„A nyelvtan nemcsak ígéről meg főnévről szól,
hanem az anyanyelvünkről”. Részletek magyar szakos
pedagógusokkal készült interjúkból..... 37

Dančo Jakab Veronika

Rendszeres vagy hanyagoló nyelvtanoktatás.
Egy felmérés tanulságai 60

Nádor Orsolya

A magyar mint tanított nyelv 80

Sebők Szilárd

A fordításoktatás néhány gyakorlati kérdéséről..... 98

Panka Erzsébet

Szlovák és magyar anyanyelvű finntanulók hibái a partitívuszi
és a teljes tárgy használata során..... 120

Nagy Roland

A hírszövegekben felbukkanó befolyásolási szándék kiszűrése
van Dijk szuperstruktúrájának segítségével..... 142

II.

Csehy Zoltán

Növényi energiaminták. Növényi lét, biopoétika
és tájélmény Sirokai Mátyás, Korpa Tamás és
Mezei Gábor verskötetéiben 160

Száz Pál

A haszidizmus és a magyar zsidó irodalom. Meghatározások..... 174